

INFORMACE PROJEKTU KURIKULUM S

ČÍSLO 7 / ČERVEN 2011

www.nuov.cz/kurikulum

ŠKOLY NEJSOU NA TVORBU ŠVP ZATÍM DOSTATEČNĚ PŘIPRAVENY, MYSLÍ SI LEKTOŘI

Učitelé mají při tvorbě ŠVP více potíží než úspěchů. S žádostí o radu se pedagogové na lektory obracují především v oblasti aplikace průřezových témat a klíčových kompetencí ŠVP. Konzultují také zpracování vybraných částí ŠVP, zejména charakteristiky vzdělávacího programu, učebního plánu nebo učební osnovy. Vyplývá to z šetření realizovaného na konci roku 2010 formou dotazníku, který zadali zástupci konzultačních center svým konzultantům a lektorům. Šetření se zúčastnilo celkem 73 respondentů, kteří poskytují metodickou podporu středním odborným školám a pedagogickým pracovníkům.



Podle názoru poloviny lektorů se učitelům naopak daří poměrně nejlépe zpracovat profil absolventa a rozvrhnout obsah vzdělávání z RVP do vyučovacích předmětů (56 % odpovědí). Někteří učitelé ale dostatečně nechápu smysl dvoustupňové tvorby vzdělávacích programů nebo považují ŠVP za formální záležitost. Problémy činí také vymezit na úrovni ŠVP, jak bude škola přistupovat ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných. Příčinou toho může být

zjednodušené chápání obou pojmů (kategorii žáků) z hlediska požadavků na zdravotní způsobilost ke studiu v daném oboru vzdělání nebo vzdělávacích kvalit žáků.

Metodická pomoc učitelům je potřebná

Výsledky šetření ukazují, že je žádoucí nadále metodicky pomáhat školám při zpracování ŠVP. Další vzdělávání by se mělo zaměřit nejen na tvorbu ŠVP, ale také na vybrané problémové oblasti a témata týkající se realizace ŠVP, např. výukové strategie, hodnocení žáků a komunikace s nimi. Vzhledem k postupu zavádění ŠVP se stále více objevuje požadavek na přípravu škol

na hodnocení (evaluaci) ŠVP, včetně požadavku na stanovení kritérií pro hodnocení (a to v souladu s kritérii ČŠI) a zpracování metodické pomůcky. Rozsah stávající metodické podpory středních odborných škol při tvorbě ŠVP považuje většina respondentů za dostačující, pozitivně hodnotí také Metodiku tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU. Za přínosné považují činnost regionálních konzultačních center (RKC).

Hodnocení a revize ŠVP by měly být povinné

Naprostá většina respondentů se domnívá, že hodnocení ŠVP by mělo být pro školu povinné a tato povinnost by měla být zakotvena ve školní dokumentaci (ve zprávě o vlastním hodnocení školy, nebo v plánech školy). Pouze asi třetina respondentů se přiklání k zakotvení této povinnosti ve školské legislativě. Rozdílnost v názorech respondentů se objevuje v otázkách týkajících se frekvence hodnocení nebo důvodů pro hodnocení a revize ŠVP. Šetření ukázalo, že problematika hodnocení ŠVP se stává pro školy stále aktuálnější, a to i z důvodu zahájení kontroly ŠVP ze strany České školní inspekce.

Jana Kašparová

PUBLIKACE

Spolupráce odborných škol s jejich sociálními partnery

Analytická studie je určena odborné veřejnosti, rozhodujícím činitelům v oblasti vzdělávání i sociálním partnerům, kterým záleží na užší spolupráci s odbornými školami. Cílem této studie je především seznámit ty, kteří se zajímají o rozvoj odborného vzdělávání, s výsledky kvalitativního i kvantitativního šetření. Ty se pak mohou stát podkladem pro další diskusi mezi zainteresovanými stranami a mohou být využity při rozhodování o dalším vývoji a podpoře odborného vzdělávání v ČR. Pro management škol má být studie inspirací a podnětem pro hledání nových forem spolupráce se sociálními partnery v regionu.

Vyšla v dubnu 2011.

Sociální partnerství odborných škol



Sborník z konference je složen z příspěvků, které zazněly na stejnojmenné konferenci pořádané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy spolu s Národním ústavem odborného vzdělávání 1. března 2011 v Brně. Autoři příspěvků na konferenci představili formy spolupráce odborných škol se sociálními partnery – zaměstnavateli, firmami, podniky, jinými školami, profesními organizacemi, cechy a dalšími. Sborník je doplněn několika příspěvky, které se do programu konference nevešly, které však svým obsahem a zaměřením do publikace patří. Sborník obsahuje osmnáct příspěvků.

Vyšel v červnu 2011.

Příklady dobré praxe SOŠ a SOU



Sborník obsahuje přes třicet příkladů dobré praxe tematicky rozdělených do osmi kapitol: Řízení školy a tvorba ŠVP, Jazykové vzdělávání, Odborné vzdělávání, Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, Průřezová témata, Spolupráce se sociálními partnery, Volný čas a Vyučovací metody. Publikace je určena pedagogům odborných škol, kteří v ní najdou tipy na zajímavé formy výuky v různých oborech, ročnících a předmětech.

Vychází v létě 2011.

Publikace vydané v projektu Kurikulum S jsou ke stažení na webu projektu na adrese www.nuov.cz/kurikulum/publikace-projektu.

UČITELÉ POŽADUJÍ INDIVIDUÁLNÍ KONZULTACE I POSUZOVÁNÍ CELÝCH ŠVP

Regionální konzultační centrum (RKC) Královéhradeckého kraje, které vzniklo v říjnu 2009 při Školském zařízení pro DVPP Královéhradeckého kraje v Hradci Králové, nabízí všem školám v oblasti odborného školství odbornou pomoc při tvorbě, realizaci a evaluaci ŠVP. Zajišťuje také další vzdělávání pedagogických pracovníků a konzultační činnost, poskytuje poradenství v oblasti metodiky a řízení, zprostředkovává informace o nových směrech a postupech ve vzdělávání a zajišťuje koordinaci podpůrných činností.

Kromě toho spolupracuje s Národním centrem Europass ČR při vydávání dodatků k vysvědčení středním školám Královéhradeckého kraje. Vlastní činnost se uskutečňuje jednak v Hradci Králové, jednak ve čtyřech detašovaných okresních pracovištích, konkrétně v Jičíně, Náchodě, Rychnově nad Kněžnou a Trutnově, a školy tedy mají k jeho službám i pracovníkům poměrně blízko. Školy tuto skutečnost vítají, protože se jim tím snižují do určité míry finanční i časové náklady pro získání konkrétní služby. Navíc pracovník působící v daném okrese je znalý místní sítě škol, včetně případných specifík okresu, a samozřejmě i příslušné pedagogické, ale i nepedagogické veřejnosti.

konzultační centrum
Královéhradecký kraj

ROZHOVOR S ŘEDITELKOU RKC MGR. MARCELOU NOVÁKOVOU

Jaké akce pořádáte pro zástupce škol kromě seminářů a workshopů?

Mimo seminářů a workshopů se pokoušíme do nabídky zařadit např. exkurze na různá odborná pracoviště v republice. V minulém období se nám podařilo podívat do Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhonících. Jsme rádi, že se nám snad také podařilo nastartovat tradici pravidelného setkávání ředitelů SOŠ, SOU a OU, na kterých řeší aktuální problémy odborného školství, sdělují si důležité informace, domlouvají spolupráci atd. Doufáme, že se nám podaří tuto započatou tradici udržet a ze strany ředitelů bude o tuto aktivitu i nadále zájem.

programů jsme nuceni zrušit. V tomto směru jde u středních škol, bohužel, o dlouhodobý stav, na němž nic nezmění ani možnost bezplatné účasti pedagogů na vzdělávání umožněná čerpáním prostředků z ESF v rámci projektu Kurikulum S.

Kde akce pořádáte?

Vzdělávací programy jsou pořádány jak v prostorách RKC, tak přímo ve školách. Pokud je do nabídky zařazena exkurze na nějaké odborné pracoviště (kdekoliv v republice), akce je logicky uskutečněna tam.

Konzultace probíhají jak v místě pracoviště konzultanta,

tak v místě pracoviště konzultujícího, vše se řídí jejich vzájemnou dohodou. Často je však volena elektronická či telefonická forma konzultací, která neklade nároky na dojezd žádné ze stran.

Jaké akce chystáte na prázdniny a 1. pololetí příštího školního roku?

Akce na 1. pololetí následujícího školního roku jsou momentálně ve fázi příprav. Plánujeme akci pro učitele odborných předmětů

zdravotnických škol zaměřenou na provoz zdravotnických zařízení a akci zaměřenou na podobu připravované závěrečné zkoušky pro gastroobory. O prázdninách by se měly uskutečnit pouze asi dva vzdělávací programy pro pedagogické sbory na objednávku škol v období přípravného týdne na konci srpna.

Máte nějakou zpětnou vazbu od učitelů, kteří se zúčastnili seminářů a dalších akcí? Jsou pro ně přínosné?

Zpětnou vazbu se snažíme získávat, pokud je to možné, na každém semináři. U všech, které se doposud v rámci činnosti centra uskutečnily, účastníci vyjádřili



svou spokojenost a formu i obsahovou náplň považovali za přínosnou. Zároveň dali najevo lítost, že jsou nabízené programy pro odborné školství tak málo navštěvované a tak často pro malý zájem rušené.

Kolik jste zatím poskytli konzultací a uspořádali seminářů a workshopů?

Od zahájení činnosti doposud jsme uskutečnili 34 vzdělávacích programů (seminářů, workshopů, exkurzí) a 47 konzultací.

◀▲ V okrasném zahradnictví v Průhonících učitelé odborných předmětů se zaměřením na zahradnictví a floristiku absolvovali v rámci exkurze prohlídku dendrologické zahrady i odbornou přednášku k výzkumným záměrům a aktuální situaci v oblasti okrasného sadovnictví a květinářství. Získané poznatky využijí v odborné výuce.



Je o Vaše akce mezi pedagogy dostatečný zájem? O které akce je největší zájem?

Z výčtu činnosti RKC je jednoznačně největší zájem o individuální konzultace k nejrůznějším oblastem práce s ŠVP, včetně posouzení úrovně celých ŠVP a jejich souladu s RVP, a dále o vzdělávací programy na objednávku škol, konané pro celý pedagogický sbor v místě konkrétní školy. Naopak příliš velký zájem není o vzdělávací programy nabízené v pravidelné pololetně připravované nabídce programů, na něž se přihlašují jednotlivci z různých odborných škol dle svého zájmu. Naprostou většinu takto nabízených

Kontakty RKC Královéhradeckého kraje

Školské zařízení pro DVPP Královéhradeckého kraje, Hradec Králové, Štefánikova 566
www.cvkhk.cz

Mgr. Marcela Nováková, ředitelka, tel. 495 514 805, 606 787 373

e-mail: novakova@cvkhk.cz

Ing. Stanislava Stierandová, garant RKC, tel. 720 516 096

e-mail: stierandova@cvkhk.cz

ŠKOLY MAJÍ NA VYSOČINĚ ZÁJEM O ODBORNÉ STÁŽE VE FIRMÁCH

Regionální konzultační centrum (RKC) kraje Vysočina realizuje Vysočina Education, školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, Jihlava. Centrum funguje od října 2009 na odlučeném pracovišti v Pelhřimově, v budově Obchodní akademie Pelhřimov.

Všem středním školám v kraji nabízí konzultační centrum zdarma následující služby:

- možnost konzultací k tvorbě a realizaci ŠVP v centru, nebo přímo ve škole,
- praktické workshopy a semináře pro učitele,
- metodické materiály k tvorbě a realizaci ŠVP,
- kontrolu formální správnosti ŠVP,
- možnost zveřejnění příkladů dobré praxe,
- odborné stáže ve firmách.

ROZHOVOR S KOORDINÁTOŘKOU CENTRA ING. BLANKOU MUSILOVOU

Jaké akce pořádáte pro zástupce škol kromě seminářů a workshopů?

Školám nabízíme odborné stáže ve firmách, dále zpracováváme příklady dobré praxe, např. k výuce angličtiny.

V únoru jste pořádali jako 1. RKC kulatý stůl k sociálnímu partnerství – byl o něj zájem? Jaké závěry z této akce vyloučily?

V únoru uspořádalo Regionální konzultační centrum Vysočina Education kulatý stůl „Sociální partnerství škol na Vysočině - zkušenosti a perspektiva“ s účastí šesti ředitelů středních odborných škol kraje Vysočina, zástupce Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu kraje Vysočina a zástupce Okresní hospodářské komory Jihlava. Všichni přítomní prezentovali svoje zkušenosti z oblasti sociálního partnerství a následně diskutovali možnosti zlepšení spolupráce škol s firmami a současně možnosti podpory odborného školství v kraji Vysočina. Podrobnější informace o průběhu a námětech kulatého stolu

včetně jeho závěrů a doporučení je zveřejněno na webových stránkách www.vys-edu.cz, v sekci Konzultační centrum.

Máte nějakou zpětnou vazbu od učitelů, kteří se zúčastnili seminářů a dalších akcí? Jsou pro ně přínosné?

Na seminářích provádíme Hodnocení seminářů dle pokynů NÚOV. Semináře jsou hodnocené jako přínosné díky vysoké úrovni vybraných lektorů.

O jakou pomoc v poslední době pedagogové nejvíce stojí?

V současné době mají školy zájem o odborné stáže ve firmách a semináře pro školní kolektivy.

Kolik jste zatím poskytli konzultací a uspořádali seminářů a workshopů? A kolik lidí jste na akcích proškolili?

Od začátku činnosti RKC jsme poskytli 14 konzultací ke školním vzdělávacím programům a provedli 41 kontrol formální správnosti ŠVP. Dále jsme uspořádali 20 seminářů, kterých se zúčastnilo 257 osob. Dále proběhly čtyři odborné stáže, kterých se zúčastnili čtyři odborní učitelé. V současné době probíhají další odborné stáže ve vybraných firmách.

◀ Jako první z konzultačních center uspořádalo RKC kraje Vysočina v únoru kulatý stůl k sociálnímu partnerství.

▼ „S lektory z Obchodní akademie Pelhřimov spolupracujeme již od vzniku centra. Letos lektorují semináře lektori z celé České republiky vybraní na základě potřeb středních škol,“ říká Blanka Musilová (na snímku zcela vlevo).



Je o Vaše akce mezi pedagogy dostatečný zájem? O které akce je největší zájem?

Největší zájem byl v tomto pololetí o semináře, které si školy vybraly na základě svých potřeb pro školní kolektivy nebo učitele odborných předmětů. Celkem se uskutečnilo sedm seminářů a zúčastnilo se jich 123 osob.

Kde akce pořádáte?

Akce - semináře probíhají ve vybraných školách v kraji Vysočina, kulatý stůl v prostorách Vysočina Education, stejně jako setkání stážistů s prezentacemi z praxe.

Jaké akce chystáte na prázdniny a první pololetí příštího školního roku?

Během prázdnin nabízíme školám konzultace a kontroly formální správnosti školních vzdělávacích programů. V příštím pololetí školního roku nabídneme zástupcům škol odborné stáže ve firmách a semináře dle potřebné tematiky.



Kontakty RKC kraje Vysočina

Vysočina Education, školské zařízení pro DVPP a středisko služeb školám, příspěvková organizace, Žižkova 20, 586 01 Jihlava
www.vys-edu.cz

Koordinátorka RKC – Ing. Blanka Musilová (musilova@vys-edu.cz)

Koordinátorka RKC – Ing. Milena Dolejská (dolejska@vys-edu.cz)

PŘÍNOSEM KURIKULÁRNÍ REFORMY JE VĚTŠÍ SPOLUPRÁCE UČITELŮ

Cíle a přínosy kurikulární reformy (KR) nejsou dosud mnoha učitelům jasné a zavedení dvoustupňové tvorby kurikula považují sice za velkou, ale v celku málo potřebnou změnu. Vyplyvá to z dotazníkového šetření mezi učiteli, kteří se zúčastnili aktivit dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků organizovaných konzultačními centry. Šetření se zúčastnilo 715 respondentů.

Pouze pětina respondentů si je jista přínosem reformy, téměř pětina z nich nedokáže tyto změny a jejich přínos posoudit. Tato skutečnost může být nejen důvodem toho, jak kvalitně jsou zpracovány ŠVP, ale i jak budou fungovat. Učitelé si uvědomují důležitost objasňování reformy jak pedagogům, tak rodičům a široké veřejnosti. Téměř 80 % z nich znalost cílů kurikulární reformy postrádalo při tvorbě ŠVP, považují ji za důležitý faktor realizace ŠVP a doporučují věnovat jí i nadále pozornost.

Větší přínos vidí učitelé ve vlastní tvorbě ŠVP. Spatřují jej především v tom, že učitelé museli při zpracování ŠVP více přemýšlet o obsahu výuky, zlepšila se komunikace mezi nimi a spolupráce učitelů všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů. Za přínosné mnozí považují to, že si mohli vytvořit vlastní kurikulum (23 %). Naproti tomu malý přínos přičítají většímu zapojení sociálních partnerů. Pouze 8 % učitelů si myslí, že tvorba ŠVP umožnila více zohlednit požadavky sociálních partnerů.

Do tvorby ŠVP se zapojila většina učitelů

Z šetření vyplynulo, že do tvorby ŠVP je ve škole zapojována většina učitelů, samotní respondenti se na zpracování ŠVP osobně podíleli 86 %. Kolem pětiny respondentů nedokázalo na otázky odpovědět, což potvrdilo důležitost zapojení učitelů do zpracování ŠVP, kteří pak mohou lépe porozumět smyslu ŠVP a jejich strategii. Zpracování ŠVP je považováno za náročné (jako náročné a spíše náročné ho označilo přes 60 % respondentů), a to zejména schopnost porozumět transformaci RVP do ŠVP, přesvědčit učitele připravující ŠVP o jednotném postupu při tvorbě ŠVP a potřebě vzájemně se dohodnout. Náročné bylo také sjednotit vzdělávací strategie a požadavky napříč všemi ŠVP a pochopit rozdíl mezi orientací vzdělávací na výstup a na učivo.

Problém měli učitelé s rozpracováním klíčových kompetencí i průřezových témat

Největší problémy, s nimiž se učitelé při tvorbě ŠVP potýkali, bylo podle jejich názoru rozpracování klíčových kompetencí

a průřezových témat do jednotlivých vyučovacích předmětů a dalších aktivit školy a rozvržení obsahu RVP (výsledků vzdělávání a učiva) do ŠVP. Naopak za nejméně obtížné označili vytvoření profilu absolventa, učební osnovy a charakteristiky podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. To vcelku odpovídá i zkušenostem lektorů RKC nebo recenzentů ŠVP, kteří také poukazují na problémy týkající se rozpracování požadovaných výstupů, klíčových kompetencí

a průřezových témat, ale i podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných. Zpracované návrhy ŠVP jsou po jejich vytvoření a před zavedením do výuky projednávány a posuzovány nejčastěji v předmětových komisích, méně často na jednání pedagogické rady nebo rady školy. Šetření ovšem signalizuje poměrně malou znalost ŠVP ze strany učitelů. Pouze necelých 40 % respondentů uvedlo, že učitel musí znát celý ŠVP, podle kterého vyučuje, a jen 6 % učitelů uvádí, že učitel musí znát i další ŠVP vyučované ve škole.

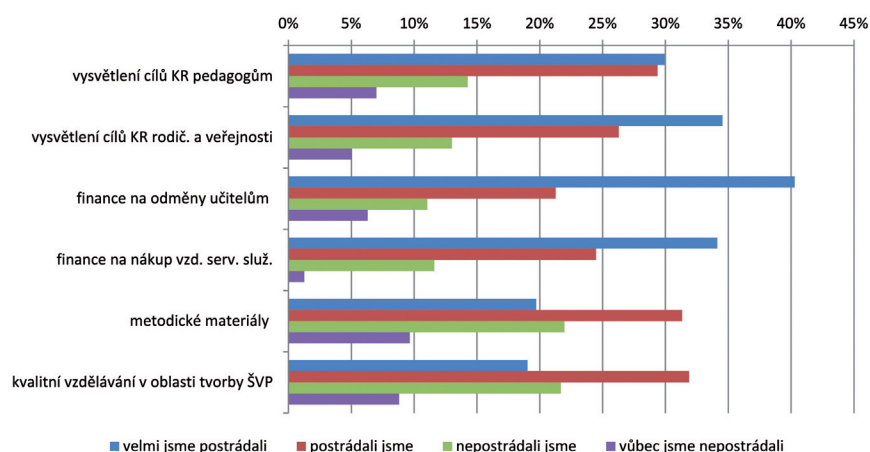
Materiální podmínky jsou pro zkvalitňování výuky důležité

Za nejvýznamnější podporu při realizaci ŠVP a zkvalitňování výuky považuje naprostá většina respondentů (86 %) zlepšení materiálních podmínek pro výuku a vybavení moderními vyučovacími pomůckami. Velký význam přičítají také prostředkům na nákup vzdělávacích, konzultačních

a jiných servisních služeb pro učitele. Finance na odměny učitelům se sice ocitly v žebříčku odpovědí na posledním místě, nicméně jim váhu přičítají tři čtvrtiny učitelů.

Při tvorbě ŠVP naopak učitelé nejvíce postrádali kvalitní vzdělávání v oblasti tvorby ŠVP a metodické materiály. Chybělo jim i vysvětlení cílů kurikulární reformy a její potřebnosti pedagogům i veřejnosti. Učitelé přitom přičítají objasňování cílů a potřebnosti kurikulární reformy rodičům a široké veřejnosti velkou důležitost.

Graf: Jakou pomoc jste v období tvorby ŠVP postrádali?



▲ Vysvětlivka: důkladné vysvětlení cílů reformy a její potřebnosti pedagogům; důkladné vysvětlení cílů reformy a její potřebnosti rodičovské a široké veřejnosti; finance na nákup vzdělávacích, konzultačních a servisních služeb; kvalitní vzdělávání v oblasti tvorby ŠVP.

Učitelé uvítají odborné stáže v podnicích

Učitelé si uvědomují význam dalšího vzdělávání, zejména v oblasti zvyšování motivace žáků a hodnocení (autoevaluace) práce školy a ŠVP. Za přínosné považují také možnost odborných stáží v podnicích pro učitele. Uvítali by také možnost konzultovat didaktické problémy s odborníky.

Jana Kašparová, Nikola Slánská,
Petr Spousta

Sbíráme příklady dobré praxe

Stále sbíráme příklady dobré praxe (PDP) od učitelů odborných škol. Příklady v oblasti vzdělávání a sociálního partnerství by měly být aktuální, zajímavé a inspirativní pro jiné učitele. Návod na to, jak psát PDP, najdete na www.nuov.cz/kurikulum. Zveřejněné příspěvky odměníme ve výši 400 až 500 Kč za jednu normostranu podle kvality a přínosu.

Příspěvky zasílejte na kurikulum@nuov.cz.

Informace projektu Kurikulum S - číslo 7

Samostatná příloha Odborného vzdělávání, informačního bulletinu NÚOV

Vyšlo 5.6.2011

Vydavatel: NÚOV, Weilova 1271/6, Praha 10

Odpovědná redaktorka: Lucie Šnajdrová

Vydaná čísla jsou ke stažení na www.kurikulum.nuov.cz v sekci Zpravodaj projektu

